

Posudek na magisterskou diplomovou práci

Michaela Řezáčová:

Francouzská literatura pro děti a mládež – česká recepcce

R. Goscinny: Mikulášovy patálie

(Czech reception of the french youth and children's literature. *Little Nicolas* by R. Goscinny)

Předložená magisterská diplomová práce posuzuje českou recepci francouzské literatury pro děti a mládež na příkladě díla R. Goscinného a J. J. Sempého, *Malý Mikuláš*. Hledá také příčiny fenoménu popularity dané knihy a snaží se ověřit hypotézu, že *Malý Mikuláš* je příkladem generační četby.

Odpovědi na otázky typu „Proč a jak se píšou dětské knihy, jaké hodnoty předávají... a jak jsou tyto hodnoty relevantní pro děti z odlišných kultur?“ (s. 33) a další představují promyšlený koncept uvedení do problematiky překladu dětské literatury a recepce cizojazyčné tvorby v jiném prostředí – M. Řezáčová přistupuje k námětu své práce tak, že hledá základní východiska pro výběr a převod konkrétních děl a vymezuje základní požadavky na jejich překlad. V takto široce definovaném kontextu pak o to snáz bude definovat specifika *Malého Mikuláše* a komentovat jeho recepci.

Práce logicky začíná přehledem vývoje literatury pro děti a mládež ve francouzském a v českém prostředí. Vývoj je pojednáván s důrazem na otázky popularity jednotlivých děl, na výskyt a charakteristiku dětského hrdiny, odheroizování hrdinů až po zavedení postavy dětského outsidera, pokusy o narušení primární (často příliš průhledné) výchovné funkce a dalších prvků skýtajících rámec pro snazší identifikaci dětského čtenáře s postavami, případně textem jako takovým – to vše jsou aspekty, jež v dalších částech práce poslouží jako odrazový můstek pro komentář a hodnocení analyzovaného díla. V tomto přehledu nezůstane stranou například ani komiks – protože ilustrační doprovod *Malého Mikuláše* je jednak dílem autora komiksů (např. Asterix), jednak představuje nedílnou součást celého díla, podobně jako je tomu v případě obrazové složky komiksových alb.

Rozbor vývoje francouzské a české scény LDPM je veden s nenápadně větším důrazem na prostředí české – což je pro následující popis recepce francouzského titulu důležité.

Další část práce se podrobněji zabývá teorií literatury pro děti a mládež. Důvodem zařazení této kapitoly je částečně mezioborový charakter diplomové práce – žádný z povinných předmětů na ÚTRL tuto problematiku nezahrnuje a diplomantka si musela znalosti doplnit pečlivým nastudováním příslušné odborné literatury, kterou tu přehledně představuje, aby mohla dále pracovat s potřebnou terminologií a koncepty.

Kritéria hodnocení děl LDPM jsou v určitých bodech zároveň i východiskem pro volbu případné překladatelské metody – důležité je zde například připomenutí zásad jako stylistické nasazení textu o stupeň výš než předpokládané schopnosti dítěte daného věku (s. 35), „dětský aspekt“ (s. 40) atp. V oddíle IV.4 se M. Řezáčová cíleně věnuje problematice překladu literatury pro děti a mládež, tato otázka však přímo či nepřímo prostupuje víceméně celou práci.

Kapitola o recepci LDPM nezmiňuje slavné práce jennské školy (Jauss, Iser), o nichž byla zmínka už dříve (s. 30), podobně se už na předchozích stránkách diplomantka odvolávala na U. Eca (v oddíle Vyprávěcí čas zmiňuje jeho teorii trojí podoby času, jež souvisí právě

s recepcí). Jako v celé práci se ani zde M. Řezáčová nespokojuje s jediným názorem, jímž by problematiku uvedla, ale snaží se postihnout názorovou pestrost teroii publikovaných ve Francii, v ČR i jinde. Kapitola je tak syntézou závěrů studií odborníků různých národností a různého přístupu k problému: vedle již zmíněných ještě zejména např. Soriana, z českých pak Chaloupky, Lesňáka, Tomana, Šubrtové, Lederbuchové.

Dítě je specifickým recipientem: důležitým aspektem pro případný překlad i pro komentování recepce se ukazuje být teoretiky různě vymezený proces interpretace a osvojování literárního díla a například také čtenářská kompetence.

S ohledem na výchozí hypotézu práce je zvláštní kapitola věnována i popularitě LDPM.

Výzkumně-empirická část práce je nazvána Experimentální sonda: diplomantka zvolila pro ověření své hypotézy o popularitě *Malého Mikuláše* a o jeho působení jako fenoménu generační četby metodu „terénního výzkumu“. Ještě než k ní však přistoupí, analyzuje sérii knížek *Malý Mikuláš* (uvádí podrobnosti o autorovi, ilustrátorovi, o zamýšleném adresátovi, o recepci díla v zemi vydání originálu – ve Francii). Nabízí i stručnou analýzu textu. Dále představuje překladatelku a uvádí podrobnosti o různých českých vydáních díla.

Terénní výzkum, nazývaný experiment, provedla M. Řezáčová s vlastním týmem asistentek na vybraném vzorku desetiletých dětí. K anketě přistoupila zodpovědně: rozhodla se navázat na dříve provedený výzkum Lederbuchové a postup konzultovala s odborníkem z katedry sociologie FF UK, doc. Buriánkem.

Další část práce popisuje podrobně experiment a na jeho základě vyvozené závěry. Ačkoli diplomantka uvádí, že výzkumný vzorek dětí je ze statistického hlediska nedostatečný, pro potřeby její analýzy posloužil – jednak zajímavě odráží (a potvrzuje) teoretické poznatky a diplomantčiny hypotézy, jednak byl jistě zajímavou konfrontací translatologa a potenciálního překladatele s konkrétním čtenářem.

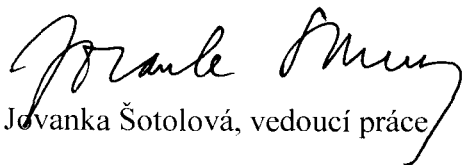
K formální stránce práce – ke grafické úpravě, strukturování textu, uvádění poznámek a bibliografických zdrojů – nemám žádné připomínky.

Zajímavým doplněním práce je příloha – dotazníky a pracovní listy účastníků ankety.

Diplomová práce Michaely Řezáčové je přínosným příspěvkem v oblasti teorie i praxe překladu literatury pro děti a mládež. Diplomantka prokázala schopnost pracovat s vědeckou literaturou a kriticky pojednat teoretické přístupy k dané problematice. Její práce přesahuje požadované penzum znalostí absolventa oboru translatologie – pro účely svého malého výzkumu musela nastudovat i základy dalších oborů jako teorie literatury, sociologický výzkum – teoretické poznatky pak úspěšně aplikovala při vyhodnocení svého „experimentu“. Se závěry její práce nelze než souhlasit.

Doporučuji práci k obhajobě a navrhuji známku: **výborně**.

Praha, 12.9.2010

PhDr. Jovanka Šotolová, vedoucí práce